
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TRIZ TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7879077>

O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi

JDFU Maktabgacha ta'lim magistri

Annotatsiya.

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodkorligini rivojlantirishda triz texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati mazmuni yoritib berilgan.

Kalit so'zlar.

TRIZ texnologiyalari, ijodiy qobiliyatlar, tasavvurini rivojlantirish, kompyuter ta'lim jarayoni, ta'lim, tarbiya, bilish faoliyati, fan, shaxs, til, tafakkur, nutq, mantiqiy, ijodiy fikrlash, usul, og'zaki usul, o'yin, ijodiy ish, kuzatish, suhbat.

ЗНАЧЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРИЗ-ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСТВА ДОШКОЛЬНИКОВ

Аннотация.

В данной статье освещается важность использования цифровых технологий в развитии творчества дошкольников.

Ключевые слова.

ТРИЗ-технологии, творческие способности, развитие воображения, компьютерный образовательный процесс, обучение, познавательная деятельность, наука, личность, язык, мышление, речь, логика, творческое мышление, метод, устный метод, игра, творчество, наблюдение, беседа.

THE SIGNIFICANCE OF USING TRIZ TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN PRESCHOOL CHILDREN

Annotation.

This article highlights the importance of using digital technologies in the development of creativity in preschoolers.

Key words.

TRIZ-technologies, creativity, imagination development, computer educational process, learning, learning, cognitive activity, science, personality, language, thinking, speech, logic, creative thinking, method, oral method, game, creativity, observation, conversation.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida maktabgacha ta‘lim tizimini tubdan takomillashtirish, mamlakatda milliy genofondni mustahkamlash, yosh avlodni yetuk kadrlar etib tarbiyalash masalalariga asosiy e‘tibor qaratildi. Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning “Maktabgacha ta‘lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni hamda “O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq yangi tizim yaratildi. Maktabgacha ta‘lim sohasida yagona davlat siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish, maktabgacha ta‘lim tashkilotlari davlat va nodavlat tarmog‘ni kengaytirish va moddiy texnik bazasini mustahkamlash, ularni malakali pedagog kadrlar bilan ta‘minlash, maktabgacha ta‘lim tashkilotlariga bolalarni qamrab olishni keskin oshirish, ta‘lim - tarbiya jarayonlariga zamonaviy ta‘lim dasturlari va texnologiyalarini tatbiq etish orqali bolalarni har tomonlama intellektual, manaviy-yetuk, jismoniy rivojlantirish hamda ularni maktabga tayyorlash sifatini tubdan yaxshilash vazifalari qo‘yildi.

Nutqini o‘zlashtirish jarayoni - bu shaxs organizmining nutqiy tizimini rivojlantirish, takomillashtirishning tabiiy jarayoni. Nutqning rivojlanishi maqsadli va izchil pedagogik ish (maktabgacha ta‘lim tashkiloti o‘qituvchilari yoki uyda ota-onalar), maxsus pedagogik usullar va vositalar majmuasini, shuningdek, bolaning o‘z nutq mashqlarini qo‘llashni o‘z ichiga oladi. Tilni tushunish naqshini biz nutq ko‘nikmalarini shakllantirish intensivligining til muhitining rivojlanish potentsialiga bog‘liqligini ataymiz - tabiiy (uydagi maktabda) yoki sun‘iy, ya‘ni uslubiy vositalar bilan ataylab tayyorlangan til muhiti (maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida). Nutqni rivojlantirish muammolarining dolzarbligi mahalliy maktabgacha ta‘lim tashkilotlarining haqiqiy ehtiyojlari va mavjud qarama-qarshiliklar bilan belgilanadi: bir tomondan, nutqni rivojlantirish maktabgacha yoshdagi bolalarning umumiy rivojlanishida sezilarli potentsialga ega, boshqa tomondan, bu potentsial mavjud emas. Aksariyat bolalar maktabgacha ta‘lim tashkilotlariga boradilar, ular nafaqat bolalarga qarashni, balki ularning har tomonlama va ko‘p qirrali rivojlanishini, birinchi navbatda, nutqni ham o‘z ichiga

oladi. Bolalar umumiy ta'lim tashkiloti jamoasi bolalarning har tomonlama nutqini rivojlantirish uchun eng qulay shart-sharoitlarni yaratishi kerak. Shu munosabat bilan, barcha ta'lim faoliyati, bolalarning so'z boyligini boyitish, takomillashtirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Shu kabi bo'lishi lozim bo'lgan sharoitlardan, ya'ni nutq o'stirish faoliyatlarida yaratilishi muhim bo'lgan o'qitish usullaridan biri bu - maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion o'qitish usullarini joriy etishdir. Bu kabi o'qitish usullarini faoliyatlarga olib kirish guruhdagi bolalarning o'z ichki "men"ini anglashga hamda mustaqil fikrlash va o'z mustaqil fikrlarini faoliyat jarayonlarida qo'llay olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish sifatini oshirish uchun pedagoglarning ijodiy salohiyatini faollashtirish, ularning dunyoqarashini kengaytirish, faoliyat jarayonlariga yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni joriy etish kerak. Bunday yangiliklardan biri TRIZ texnologiyalari elementlaridan foydalanish misol bo'la oladi. (TRIZ - ixtirochilik muammolarini hal qilish nazariyasi). TRIZning asosiy g'oyalari quyidagilarni o'z ichiga oladi: nazariyalar ijodiy muammolarni hal qilish uchun katalizator hisoblanadi; bilim ijodiy mehnat quroli, har kimga ijodiy qobiliyatlar berilgan (har kim ixtiro qilishi mumkin); ijodkorlik, har qanday faoliyat kabi, o'rganish mumkin.

TRIZning asosiy maqsadi - nafaqat bolalarning tasavvurini rivojlantirish, balki ularni sodir bo'layotgan jarayonlarni tushungan holda tizimli fikrlashga o'rgatish, pedagoglarga bolalarda ijodiy qobiliyatlarni aniq amaliy tarbiyalash uchun vosita berishdir. Atrofdagi dunyoning birligi va qarama-qarshiligini tushunishga va kichik muammolarini hal qilishga qodir bo'lgan shaxs sifatida shakllantirish imkonini beruvchi nazariyadir. Maktabgacha yoshdagi bolaga nisbatan TRIZ konsepsiyasining boshlang'ich nuqtasi o'qitishda tabiatga muvofiqlik tamoyilidir. Bolaga ta'lim berishda o'qituvchi uning tabiatidan kelib chiqishi kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun TRIZ - bu asosiy dasturni o'zgartirish uchun emas, balki uning samaradorligini oshirish uchun mo'ljallangan jamoaviy o'yinlar va tadbirlar tizimi. TRIZ elementlari maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqni rivojlantirish jarayonini sifat jihatidan o'zgartirishga imkon beradigan ta'sirchan potentsialni o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - T.: "O'zbekiston", 2021 yil.

2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni 2020-yil 23-sentabr, O'RQ-637-son.
3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so'zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11
4. Анисимова Н.С. Теоретические основы и методика использования и обучения мультимедийным технологиям. Дисс. пед. наук –СПб, 2002. – 330 с.
5. Adilova S. Multimediya va ularni ta'lim jarayonida qo'llash. //Pedagogik ta'lim, 2001. №2. 20-21 b.
6. Белошистая А.В. Математическое развитие ребенка в системе дошкольного и начального образования. Аннотация дисс. ... Др. пед. наук - М.: 2004. -43 с.
7. Борякова Н., Соболева А., Ткачева В. Практикум по коррекционно-развивающим занятиям. – М., 1994;
8. Гуткович Н.Я., Самойлова О.Н. Сборник игр по формированию системного мышления дошкольников. – Ульяновск, 1999;
9. «Искорка творчества». Сборник методических материалов для педагогов. Третий выпуск / Под редакцией Сидорчук Т.А. – Ульяновск, 2006;
4. Корзун А.В. Весёлая дидактика. – Минск, 2000;